

? - А які практичні результати цього обміну?

- Нині ми готуємо ретроспективу фільмів про війну, присвячену 50-річчю Перемоги. Тема війни в кіно цікава взагалі, і ми не хочемо обмежуватись тільки Другою світовою.

? - А яке кіно потрібне Україні зараз?

- На мій погляд, Україні потрібні фільми, що якимось чином створювали б міфологічні структури нашої свідомості на зразок того, чим були вестерни для Америки. В мене особисто є ідеї щодо фільму про місто - про Київ. Такого, де б вулиці, будинки, прехрестя були реальними, знайомими, щоб їх пізнавали. Я тут виріс, мені це близьке. Але в мене під Києвом є хата в звичайному селі. Там, розмовляючи з бабусями, я якось запитав про те, що б вони хотіли побачити в кіно. Вони сказали: щось про село. Отже, цього чекають, це потрібне.

? - Чи не думаєте Ви, що самовизначенню українського мистецтва перешкоджає відчуття провінціалізму?

- Ну, вибачте, так вважати просто нерозумно. Україні потрібний мистецький вибух, який, я певен, відбудеться. От, наприклад, Македонію завжди вважали глухою, нікому невідомою провінцією. Ну яке ще там кіно? Та ось раптом у них з'являється фільм «Перед дощем», і весь світ хапається за голову і нагороджує його преміями. Тому досить одного хорошого фільму, щоб стати кінодержавою.

? - А такого фільму у нас ще не було?

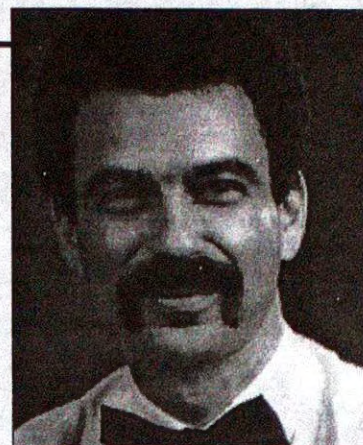
- Був Параджанов. Але це ще було під загальною маркою Союзу. Головний сплеск попереду. Ще тільки має з'явитися той фільм, який приверне увагу світу до України. Я сподіваюсь, що це буде мій фільм.

- Щастя Вам.

Бесіду вела
Марія Кореняко.

мистецька
хроніка

Станіслав
ЦАЛИК

МРІЇ ТА РЕАЛІЇ ДИВАКІВ З ТЕАТРУ ЖИТТЯ

В одному буковинському містечку жила дівчина Марія, і була вона незаміжня, але вагітна. Питають сусіди: «Що то за вагітність така дивна? Звідки взялася? Чи то, часом не байстрюк москальський?» «Та ні, - каже, - дитинка від Бога, від Духу Святого...». І народила Марія хлопчика, і зшила йому сорочку, а сусіди як побачили те, прибігли, впали на коліна: «Прости нас, ти була права, від Бога ця дитинка, від Бога...».

А ще в містечку жив талановитий музикант, якого жінка вважала невдахою і привселюдно поклялася отруїти, якщо він не кине свої музичні дурниці й не візьметься за щось прибутковіше. Через це вона дістала прізвисько Сальєрі, а музикант став для своїх земляків справжнім Моцартом....

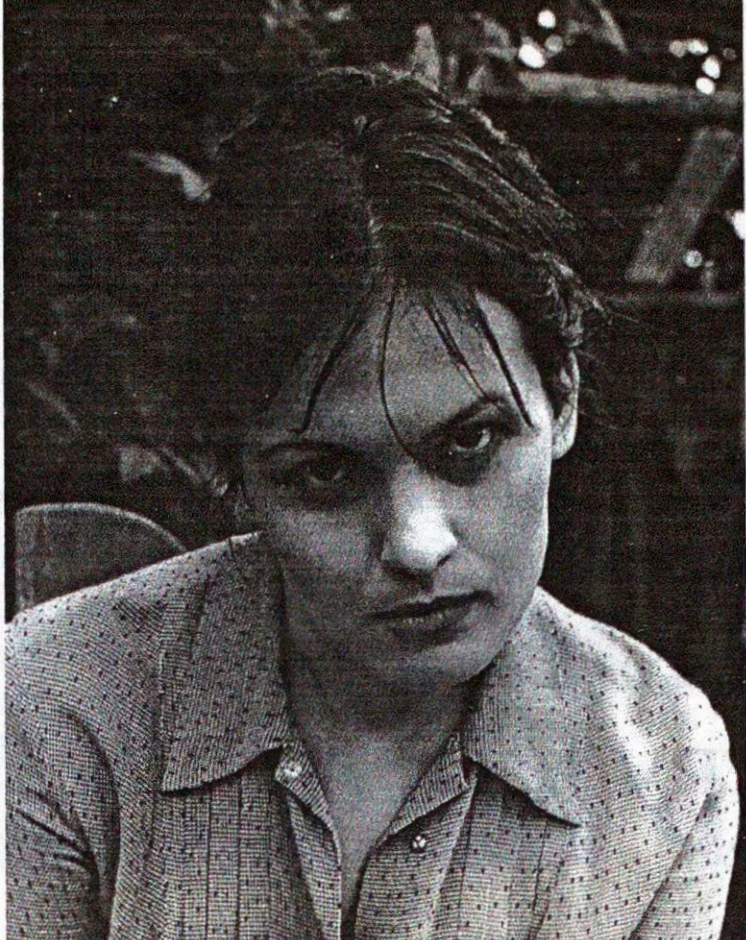
А ще був у містечку юнак на ім'я Вонцьо, який закохався у циркачку, що виконувала акробатичний номер «Дівчинка на кулі». І через це палке, але невдале кохання потрапив за ґрати. І комендант в'язниці, що супроводжував хлопця до камери, зробив у його формулярі запис: «Заарештований за кохання»...

А на околиці містечка, як і годиться, жив народний месник, такий собі буковинський Робін Гуд, що не міг більше дивитися на тяжку долю своїх земляків. Одного разу терпець народного месника урвався і глумої ночі він пограбував банк та роздав кожному мешканцю міста по мільйону. Ото було

свято з фейерверком!...Але зранку з'ясувалося, що товарів у крамницях від того не збільшилося, прилавки швидко спорожніли, магазини позакривалися й обурені люди, збагнувши, що з мільйонерів знову перетворилися на злиднів, зажадали розправи над «Робін Гудом»...

Ось із таких історій і складається сценарій фільму «Юденкрайз, або Вічне колесо», який ми написали разом із режисером Василем Домбровським - нині Василь створює повнометражний художній фільм у творчому об'єднанні «Земля» Національної кіностудії ім. О. Довженка. Події фільму розгортаються під час Другої світової війни - від Різдва 1940 року до бабиного літа 1944-го - у прикордонному містечку на Буковині.

Один німецький журналіст зацікавився сценарієм і вирішив зробити інтерв'ю для свого франкфуртського часопису. На початку розмови він сказав, що не зовсім розуміє назву фільму. Я відповів, що в самій назві вже закладений конфлікт. Юденкрайз - назва чернівецького гетто - це сама реальність з її надіями, розчаруваннями, втратами. А вічне колесо - як протиставлення - це світлі мрії, фантазії наших героїв, оте краще життя, яке існує тільки в їхній уяві і яке, на жаль, майже ніколи не збувається. Як музика, яка звучить, але яку не можна побачити, так ці два світи - уявний та реальний - близькі й далекі водночас, скла-

Світлана Круть у ролі Марічки.

Богдан Ступка в ролі Ліберзона.

дають єдине ціле під назвою життя.

А після інтерв'ю я подумав, що і ми з Василем певним чином теж побували в ситуації своїх персонажів. Бо що таке сценарій, як не чистісінька фантазія авторів? А чи втілюється фантазія у життя?...

І тут почалися події несподівані, але приємні. Коло прихильників сценарію розширювалося, і у майбутньої картини, ще не запущеної у виробництво, поступово з'явилися художник-постановник, композитор, виконавці головних ролей. Микола Мащенко, генеральний директор та художній керівник кіностудії, підтримав цей кінопроект і остаточно перевів його із стану творчої фантазії у стан виробничої реальності. Відтоді промайнуло майже півроку... У фільмі знімаються народні артисти Богдан Ступка (диригент Ліберзон), Тамара Яценко (його дружина на прізвище Сальєрі), Костянтин Степанков (Коваль), Лев Перфілов (Лахмітник), заслужений артист Петро Бенюк (п'яничка-філософ Кв'ятковський), а також молоді, але вже відомі артисти Світлана Круть (Марічка), Тарас Денисенко (Божевільний), Олексій Богданович (Дон Жуан), Остап Ступка (Народний Месник), Сергій Гаврилюк (його спільник) та інші. У

ролі Вонця в кіно дебютує студент третього курсу кінофакультету КДІТМУ ім. Карпенка-Карого Андрій Максименко.

... Котиться колесо. На знімальному майданчику, на плівці, у житті. Котиться вулицями Києва, по буковинському прикордонному містечку. Котиться, поєднуючи уяву та реальність, наздоганяючи дійових осіб у фільмі та їхніх прототипів у житті. А хіба ж персонажі картини не вигадані? Хтозна... Світ переповнений диваками. В принципі можна вигадати будь-що, а потім під цю вигадку знайти прототип. Можна й навпаки. Бо вигадки на всі сто відсотків як такої в природі не існує. Щось колись на світі вже було. І чистісінька правда, що одного разу в буковинське містечко приїхав на білій кобилі Дон Жуан...

«ЮДЕНКРАЙЗ, АБО ВІЧНЕ КОЛЕСО».

Автори сценарію: Станіслав ЦАЛИК,
Василь ДОМБРОВСЬКИЙ.

Режисер-постановник: Василь ДОМБРОВСЬКИЙ.
Оператор: Олександр МАЗЕПА.
Художник: Володимир ВЕСЕЛКА.

Композитор: Володимир ШУМЕЙКО.

Директор картини: Ірена ПАВЛОВА.

Сценарій здобув другу премію на сценарному конкурсі Міністерства культури України у грудні 1994 року.

Фото Олександра Оверченка.

Вончик - Андрій Максименко,
Служник Дон-Жуана - Євген Пашин.

